

3MI191 Ekonomie I

Ing. Marta Nečadová, Ph.D.

katedra manažerské
ekonomie (KMAE)

324 RB

Proč ekonomie nebývá oblíbená?

- malá schopnost ekonomů předpovědět téměř cokoli;
- četné předpoklady ekonomických teorií a modelů

Zdroj: P. Kohout (2014) Ďáblův slovník ekonomie a financí

Proč je ekonomie užitečná ?

Literatura

Mikroekonomie

Učebnice:

- **Macáková, L. a kol.: Mikroekonomie – základní kurz, Melandrium, Slaný**

Cvičebnice:

- Sirůček, P., Nečadová, M., Macáková, L.:
Mikroekonomická teorie 1- cvičebnice, Melandrium, Slaný

Makroekonomie

Učebnice:

- **PAVELKA, T. Makroekonomie. Základní kurz. Melandrium.**

Cvičebnice:

- *POŠTA, V., SIRŮČEK, P. Makroekonomie: základní kurz. Cvičebnice. Melandrium. 2008*

Další literatura:

- *Pavelka, T. Mikroekonomie, VŠEM*
- *Samuelson, P. A., Nordhaus, W. D.: Ekonomie, Svoboda*
- *Holman, R. : Ekonomie, C.H. Beck*
- *Jurečka, V. a kol. Mikroekonomie, Grada*
- *Jurečka, V. a kol. Makroekonomie, Grada*
- *Pošta, V., Šumpíková, M. Ekonomie (e-kniha, vydavatel M. Koláček – E-knihy jedou, 2020)*

videa

Edooca, dříve Ekofun

<https://www.edooca.cz/course/mikroekonomie1/>

<https://www.edooca.cz/course/makroekonomie-i/>

Ekospace

<http://www.ekospace.cz/1-mikroekonomie-1>

<http://www.ekospace.cz/2-makroekonomie-1>

V angličtině:

<https://mru.org/principles-economics-microeconomics>

Khan academy – v češtině i angličtině:

<https://cs.khanacademy.org/>

1. Úvod: Čím se zabývá ekonomie?

- **ekonomické rozhodování** a jeho cíl
- modely v ekonomii
- **vzácnost**
- mikroekonomie a makroekonomie
- náklady obětované příležitosti

Definice EKONOMIE

Ekonomie = věda o volbě (o rozhodování) v podmínkách vzácnosti

- zabývá se **ekonomickým** rozhodováním tzv. „homo oeconomicus“ → racionální spotřebitel, efektivní firma

Jsme „homo oeconomicus“?

→ NE, jde o ekonomický model

JAK SE ROZHODUJE HOMO OECONOMICUS?

- dokáže vyhodnotit dostupné informace, systematicky neopakuje chyby, chová se konzistentně

podstata ek. rozhodování: porovnání přínosů a nákladů

cíl ek. rozhodování:

**OPTIMUM (maximální rozdíl mezi přínosy a náklady)
resp.**

dodatečný (MEZNÍ) přínos = dodatečný (MEZNÍ) náklad

- **RACIONÁLNÍ** spotřebitel → maximální spokojenost (max. celkový užitek) za daných podm. → **OPTIMUM**
- **EFEKTIVNÍ** firma → maximální ekonomický zisk za daných podm. → **OPTIMUM**

Ekonomické modely

= zjednodušená znázornění ekonomické reality

- umožňují formulovat zákonitosti, kterými se řídí ekonomické rozhodování (předpoklad *ceteris paribus*, tj. za jinak stejných podmínek)
- *formy vyjádření ekonomických modelů:*
  - slovní,
  - grafické,
  - matematické

Zdroj: <https://is.muni.cz/el/1456/>

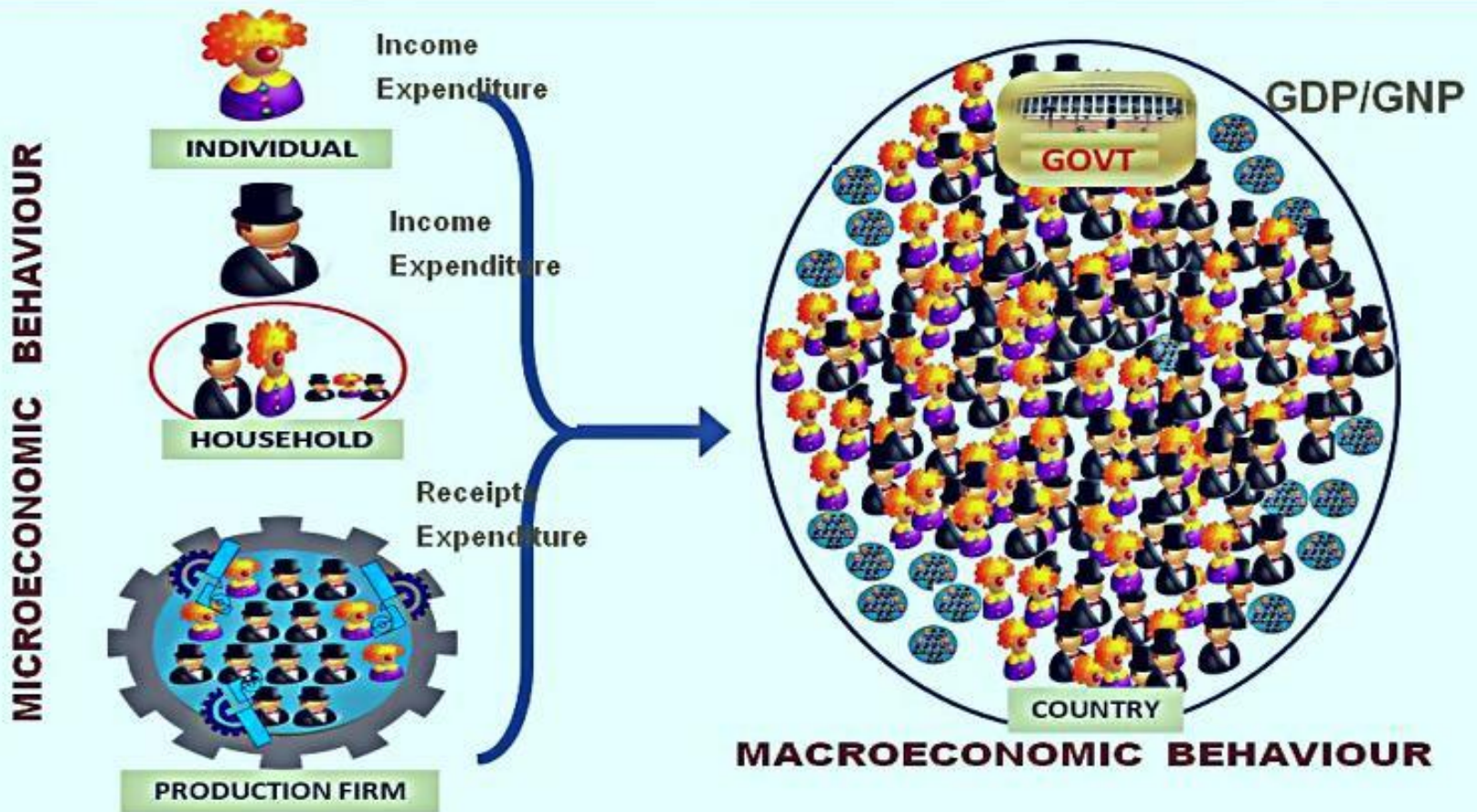
Modely v ekonomii

G.E.P. Box (1979): „*All models are wrong, some are useful.*“

- **Proč jsou ek. modely „špatné“?**
  - *nepostihují realitu komplexně*
  - *předpoklad ceteris paribus (jinak stejných podmínek)*
- **Proč jsou ek. modely užitečné?**
  - *vysvětlují podstatu ek. rozhodování*

Mikroekonomie vs. makroekonomie

MICROECONOMICS Vs MACROECONOMICS

Definice EKONOMIE

= věda o tom,
jak lidé rozhodují o využití a alokaci (rozmístění)
vzácných výrobních zdrojů (výrobních faktorů) s
alternativním použitím k výrobě ekonomických statků a
služeb
a jak si lidé tyto statky a služby rozdělují a jak je
vzájemně směňují ➡ **TRH (tržní mechanismus)**

Cíl ekonomie:

*vysvětlit ekonomické rozhodování ek. subjektů, resp.
odhalit zákony, které řídí lidské chování v podmínkách
vzácnosti*

Výrobní faktory – VF (vstupy, inputy)

= vzácné statky (zdroje) používané při výrobě ekonomických statků

- **primární VF:** **práce** (L = Labor)

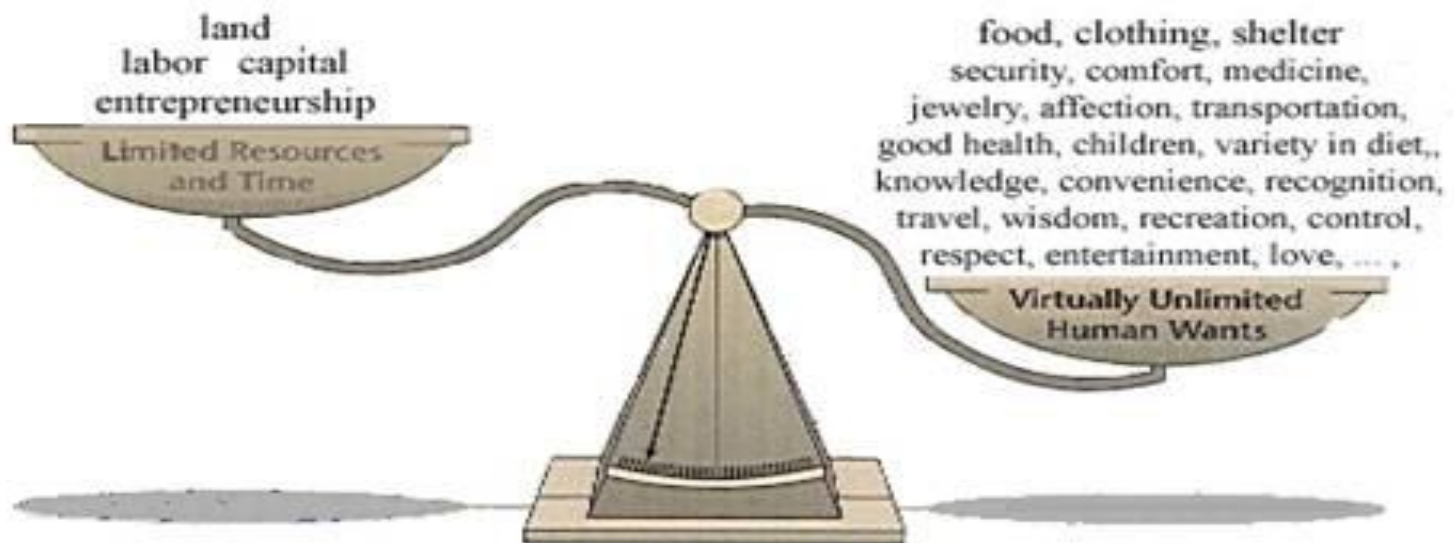
půda (A = land) – včetně nerostných surovin a
ostatních

přírodních zdrojů

- **sekundární VF:** **kapitál**, resp. kapitálové statky (K)
- Znalostní společnost: **know-how** (informace a znalosti)

VZÁCNOST (scarcity) má 2 aspekty:
užitečnost
existence v omezené míře

SCARCITY

Zdroj: <https://www.google.com/economic> cartoons

rozdělení statků podle vzácnosti

ekonomický statek

= je vzácný (tj. užitečný a není volně dostupný) a zpravidla je třeba ho vyrobit, aby byl k dispozici

volný statek (je užitečný a zároveň volně dostupný)

rozdělení na ekonomické a volné statky je relativní

⇒ vzácnost je vždy nutno posuzovat z hlediska prostoru a času

Příklady:

- Písek: na poušti = volný statek, písek v ČR (potřebný např. k výstavbě domu) = vzácný statek
- Lednička: na severním pólu = volný statek, v Evropě = vzácný statek

další možná dělení statků:

Soukromé (káva, bageta, boty,....) x veřejné (veřejné osvětlení, policie, hasiči, ohňostroj, silnice,....)

hmotné x nehmotné (informace), atd.

Ekonomické rozhodování: Alternativní náklady (OPPORTUNITY COSTS)

Alternativní náklady =

náklady obětované příležitosti (opportunity costs)

= implicitní náklady (vyplývají z daného rozhodnutí)

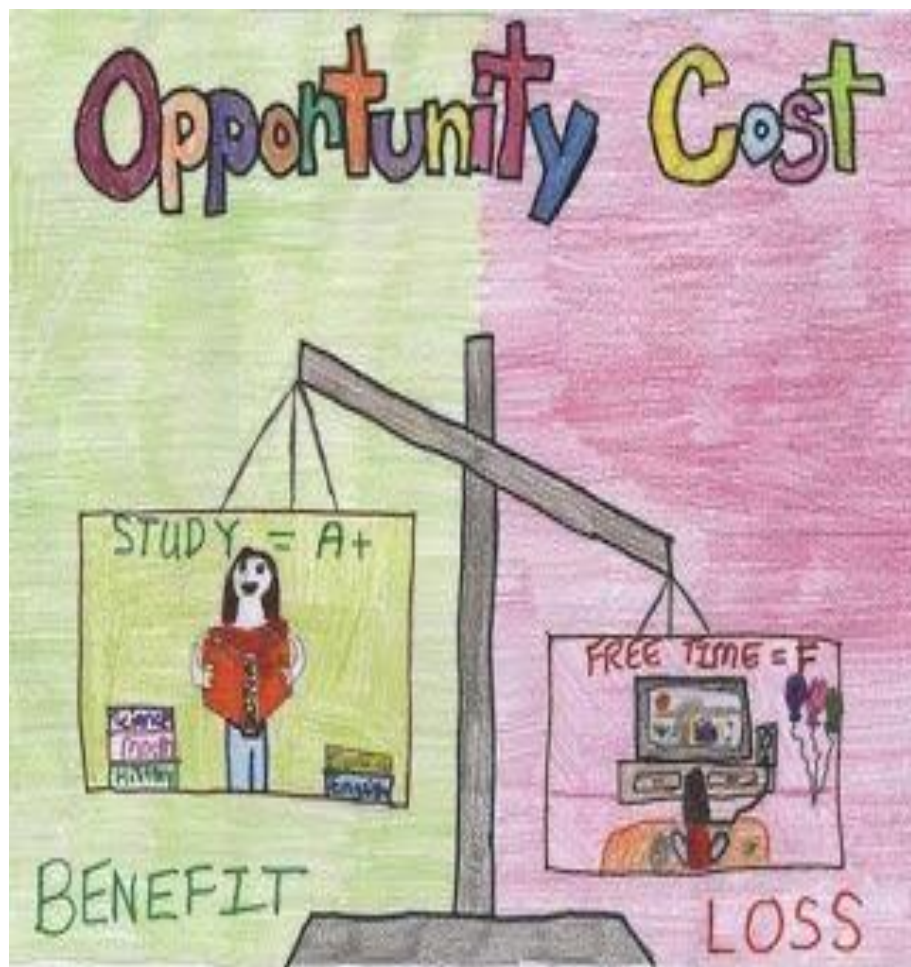
⇒ výnos (hodnota) druhé nejlepší realizovatelné, ale nerealizované příležitosti

- vznikají proto, že zvolit v podmínkách vzácnosti jednu možnost znamená vzdát se jiné možnosti

Ek. rozhodování_příklady

- Celkové ekonomické náklady na shlédnutí filmu zahrnují nejen cenu lístku, ale i hodnotu času stráveného v kině a cestováním
- nákladem podnikatele je i mzda, kterou by vydělal jako zaměstnanec
- náklad svatby s Kubou je obětovaná radost ze života s Martinem

Ekonomické pojetí nákladů

Celkové náklady

(TC , total costs)

=

reálně vynaložené náklady

(explicitní náklady)

+

náklady obětované příležitosti

(implicitní náklady)

Další typy nákladů:

Utopené náklady (sunk costs)

= náklady, které nebereme v úvahu při rozhodování mezi různými alternativami

→ náklady, které člověk má (uhrazuje) v každém případě

Transakční náklady

= náklady související s vyjednáváním ekonomických subjektů

2. Trh a tržní mechanismus

Poptávka, nabídka, rovnováha a nerovnováha na trhu

Pozn. grafy použité v prezentaci jsou převzaty z učebnic:

L. Macáková a kol. Mikroekonomie – základní kurz, Melandrium

T. Pavelka: Mikroekonomie, VŠEM

Trh

= jakákoliv forma **koupě a prodeje**

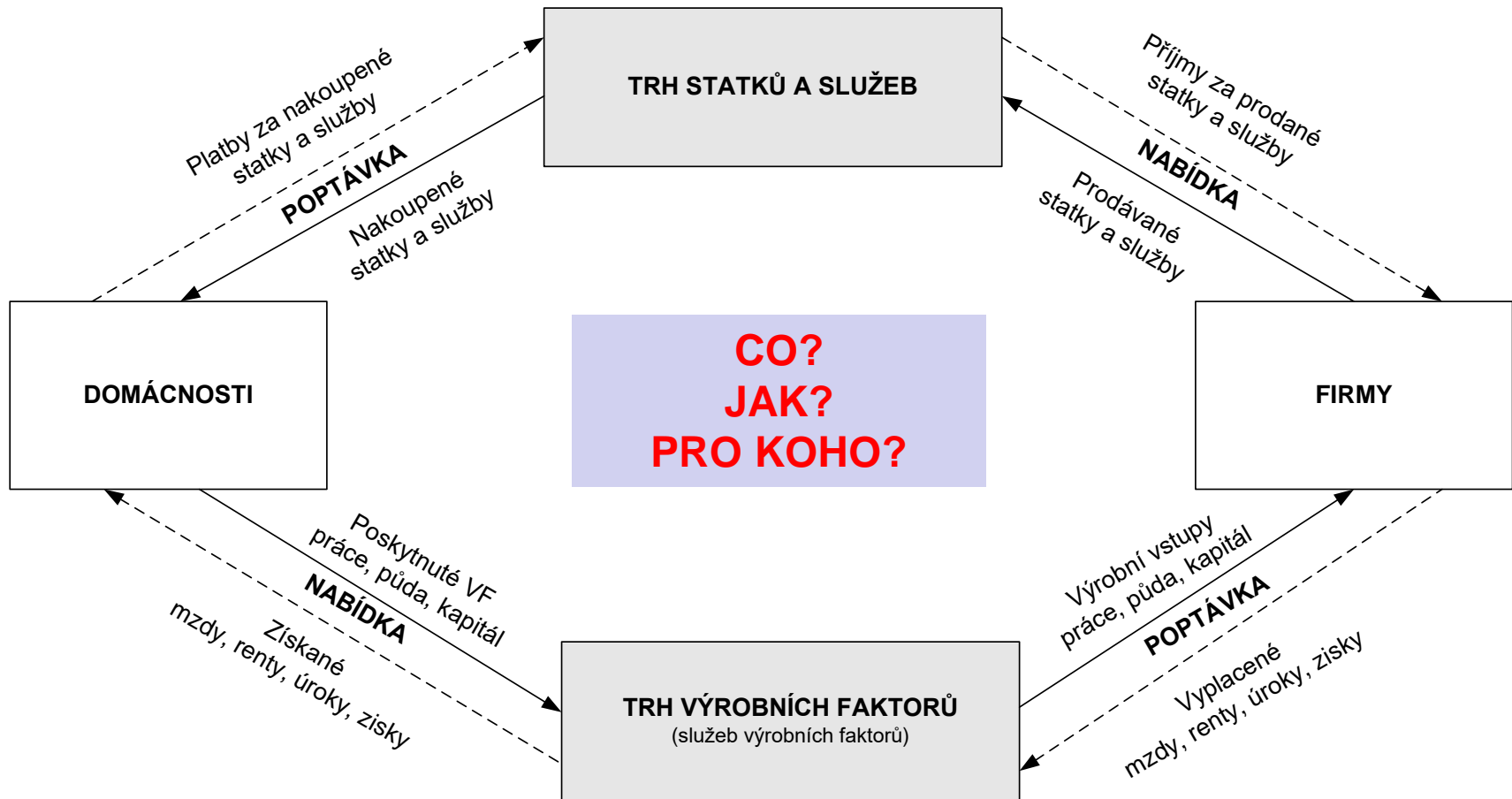
(dochází k *dobrovolné výměně činností prostřednictvím směny*)

= **časové** a místní soustředění nabídky a poptávky

TYPY TRHŮ - různá hlediska členění:

- **územní** → trh místní, národní, světový
- **podle počtu druhů zboží** → trh dílčí, trh agregátní
- **podle předmětu koupě a prodeje** → trh výrobků a služeb, trh výrobních faktorů, trh finanční

Ekonomický koloběh

—————> Tok statků, služeb a výrobních faktorů

- - - - -> Tok peněz

Základní ekonomické otázky

- *týkají se výroby a rozdělení statků a služeb:*

CO = jaké statky a v jakých množstvích se mají vyrábět?

JAK = jak mají být vyráběny (kdo je má vyrábět, s jakými zdroji a technologiemi)

PRO KOHO = kdo má mít prospěch z toho, co se vyrobí

? Kdo hledá odpovědi?

- záleží na společenském uspořádání (centrálně plánovaná ekonomika, tržní ekonomika,..)

Výhody tržního mechanismu

= nabízí nejefektivnější řešení tří základních ekonomických problémů (CO, JAK, PRO KOHO)

PROČ?

-směna je dobrovolná → svoboda volby (svoboda sledovat vlastní zájmy) vytváří silné motivace k dosažení společenského zájmu

neviditelná ruka trhu

Adam Smith (1776): O podstatě a původu bohatství národů

nástroj neviditelné ruky: tržní cena

Podmínky efektivního fungování tržního mechanismu

- dodržování smluv

*nedostatečná vynutitelnost dodržování smluv
odrazuje od obchodování*

- ochrana soukromého vlastnictví

*nedostatečná ochrana soukromého vlastnictví
odrazuje od investování*

- volný vstup na trhy (existuje konkurence)

*překážky vstupu na trh → tržní (monopolní) síla
na straně nabízejících či poptávajících*

Význam ceny (price, p)

Cena = směnná hodnota vyjádřená v penězích

Funkce ceny (p) $\Rightarrow$ motivuje k racionálním rozhodnutím

- informační (signální)
- motivační
- alokační

POPTÁVKA (DEMAND)

formy poptávky:

- **individuální poptávka (d)**

- poptávka jediného kupujícího
- poptávka po produkci jednoho výrobce

- **dílčí (tržní) poptávka (D)**

- poptávka po jednom výrobku

(graficky horizontální součet poptávek všech kupujících daného výrobku)

- **agregátní poptávka (AD)**

- poptávka po všech výrobcích v dané ekonomice

Individuální poptávka spotřebitele (d)

Definice „jednoduché“ poptávky:

= souhrn zamýšlených nákupů spotřebitele

- množství statků, která je pro spotřebitele optimální koupit při určitých cenách (za jinak stejných podm.)

křivka poptávky → *vztah mezi cenou statku (p = price, tj. cena) a poptávaným množstvím Q (za jinak stejných podm.)*

$$P = a - b \cdot Q$$

křivka poptávky je lineární

b = sklon křivky poptávky = $\Delta y / \Delta x$, tj. $\Delta P / \Delta Q$

Pozn. funkce poptávky v pokročilejších kurzech: $Q_x = f$ (důchod, p_x , p_y , preference, ...)

Individuální poptávka – příklad

d: $P = 100 - 10Q$, sklon $d = \Delta y / \Delta x$, tj. $\Delta P / \Delta Q = -10$, sklon se nemění → přímka (lineární fce)

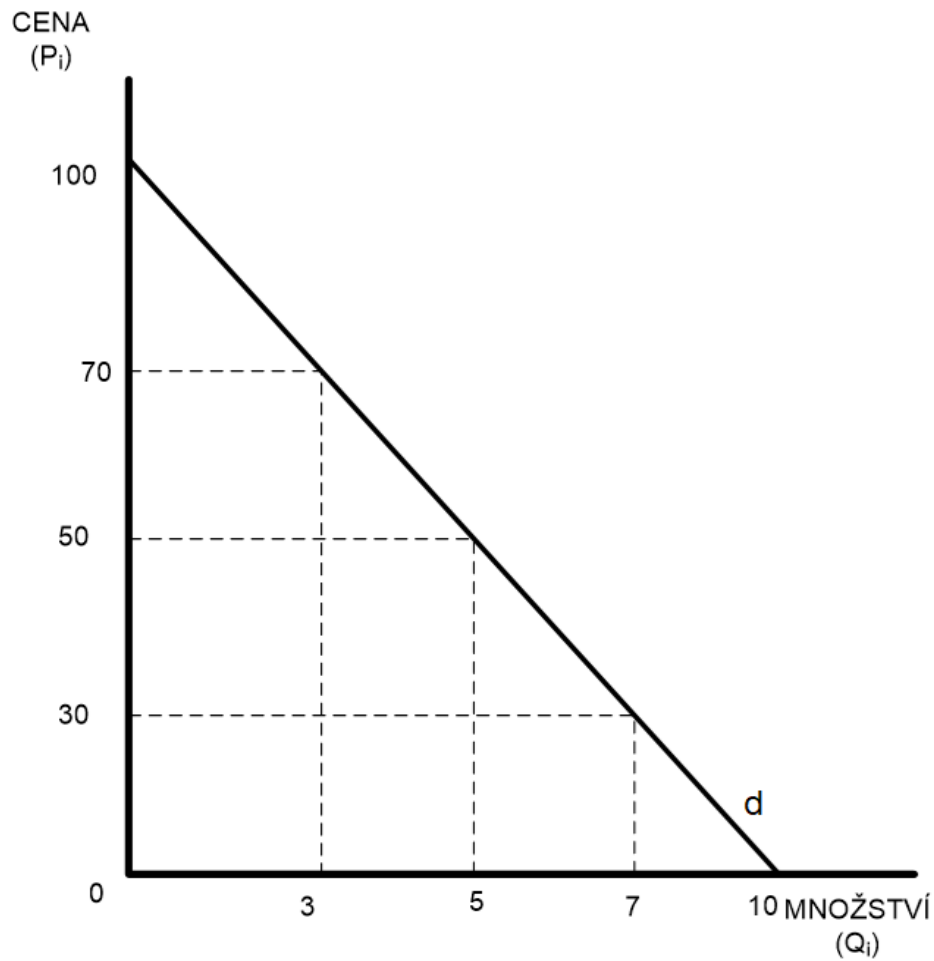
TABULKA POPTÁVKY

CENA (P_i)	MNOŽSTVÍ (Q_i)
100	0
90	1
80	2
70	3
60	4
50	5
40	6
30	7
20	8
10	9
0	10

$\Delta p = -10$

$\Delta Q = 1$

KŘIVKA POPTÁVKY

Zákon klesající poptávky

→ pokud cena statku roste, poptávané množství klesá

$\downarrow p$ (price) - $\uparrow q_d$ (poptávané množství)

$\uparrow p$ - $\downarrow q_d$

Faktory ovlivňující poptávku

Faktory ovlivňující poptávané množství

(graficky pohyb po křivce)

→ **cena**

2 důvody, proč při změně ceny měníme nakupované množství:

Substituční efekt Δp_x :

$\uparrow p_x \Rightarrow$ růst relativní ceny statku X $\Rightarrow$ pokles Q_x (a růst poptávky po jiném statku)

Důchodový efekt Δp_x :

$\uparrow p_x \Rightarrow$ pokles reálného důchodu $\Rightarrow$ pokles Q_x

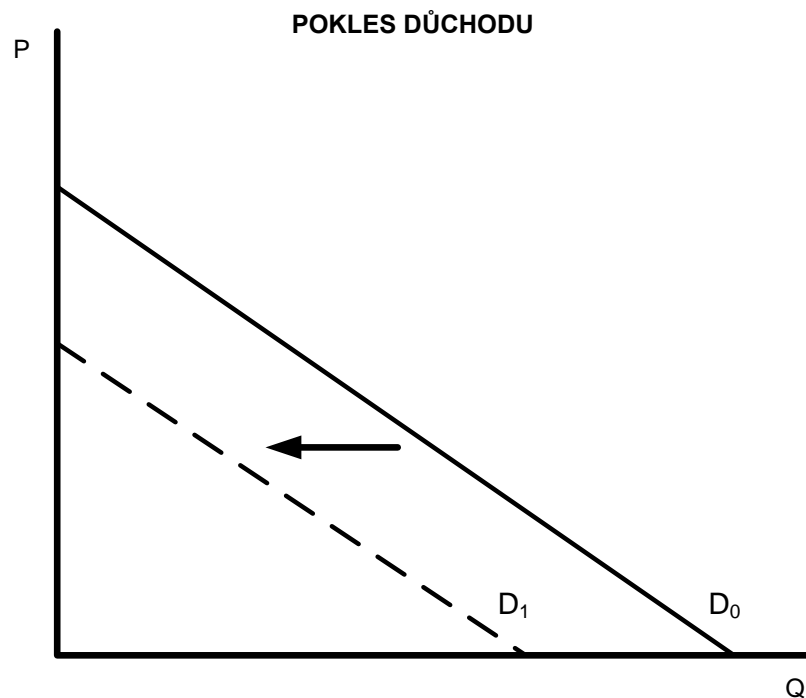
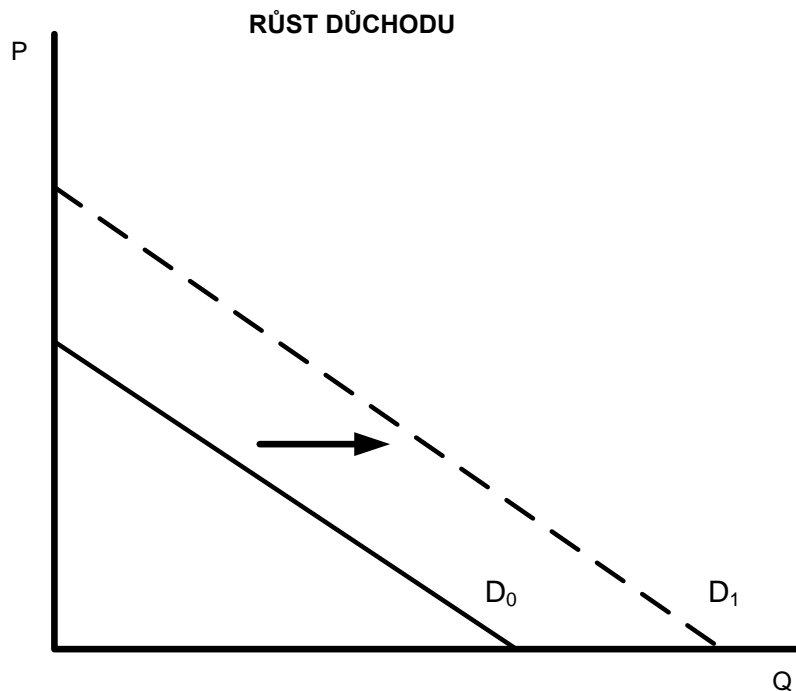
Faktory ovlivňující poptávku

graficky posun křivky (dolů nebo doleva = $\downarrow d$, nahoru nebo doprava = $\uparrow d$)

- změna úrovně příjmu (důchodu)
- změna cen spotřebních substitutů
- změna cen spotřebních komplementů
- změna vkusu, preferencí, očekávání
- vliv specifických faktorů (počasí)
- reklama na daný statek (substitut, komplement)

Vliv změny důchodu u normálních statků

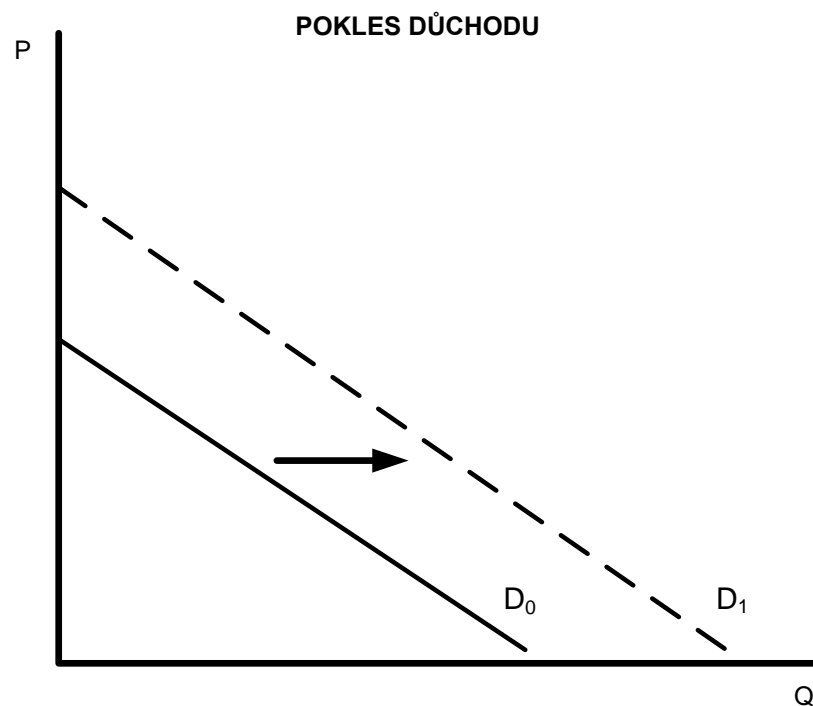
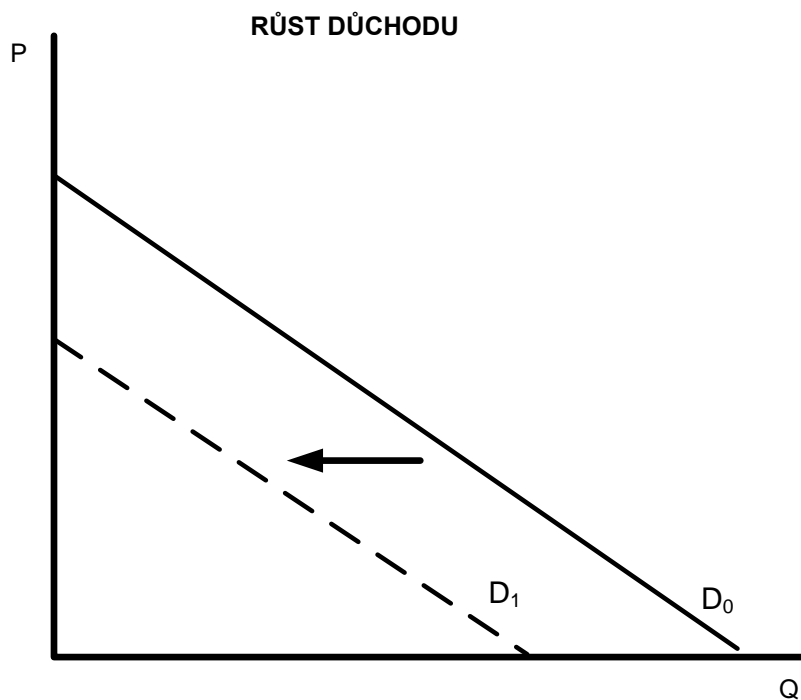
2 typy normálních statků: **nezbytné** → při zvýšení příjmu málo zvýšíme nákupy
luxusní → při zvýšení příjmu výrazně zvýšíme nákupy

©M. Nečadová

Vliv změny důchodu (I – income) u méněcenných statků

méněcenný statek s růstem příjmů nakupujeme (poptáváme) méně

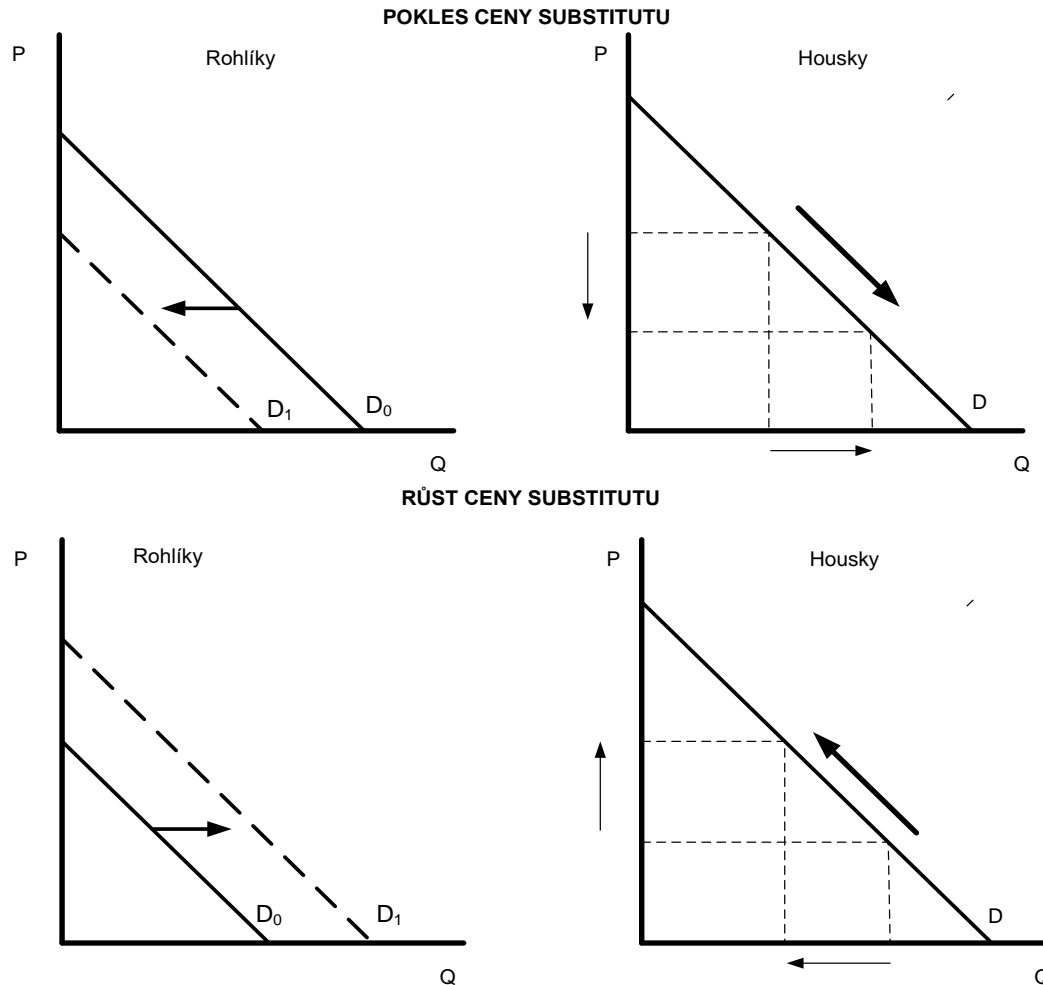
©M. Nečadová

Vliv změny ceny spotřebního substitutu

příklady: Dobrá voda vs. Natura, hladká mouka Penam vs. hladká mouka Odkolek,...

- $X = \text{rohlík}$, $Y = \text{houška}$: $\downarrow$ ceny substitutu k X , tj. statku Y (houška) $\rightarrow \downarrow d$ po statku X (rohlík)

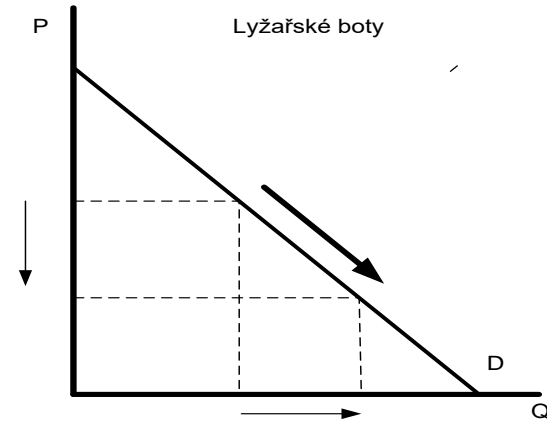
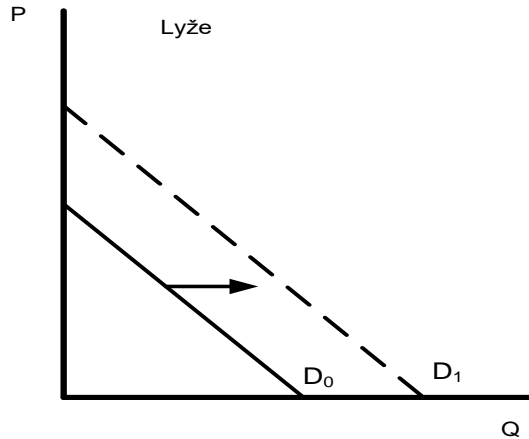

Vliv změny ceny komplementu

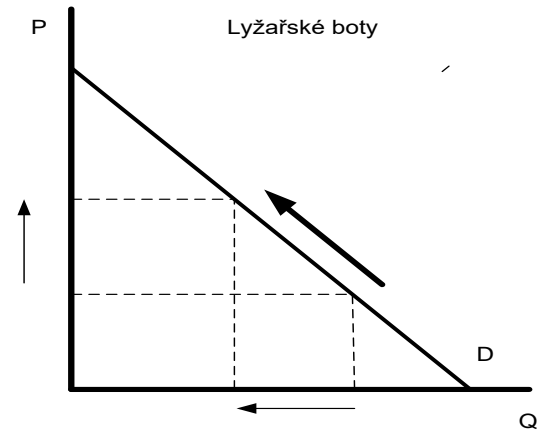
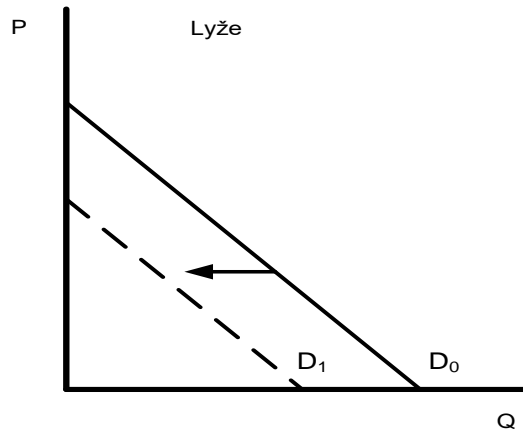
příklady komplementů: mobilní telefon a nabíječka, propiska a náplň, šálek kávy a cukr, atd....

- X = lyže, Y = lyžařské boty: ↓ ceny komplementu k X, tj. statku Y (lyžařských bot) → ↑ d po statku X (lyže)

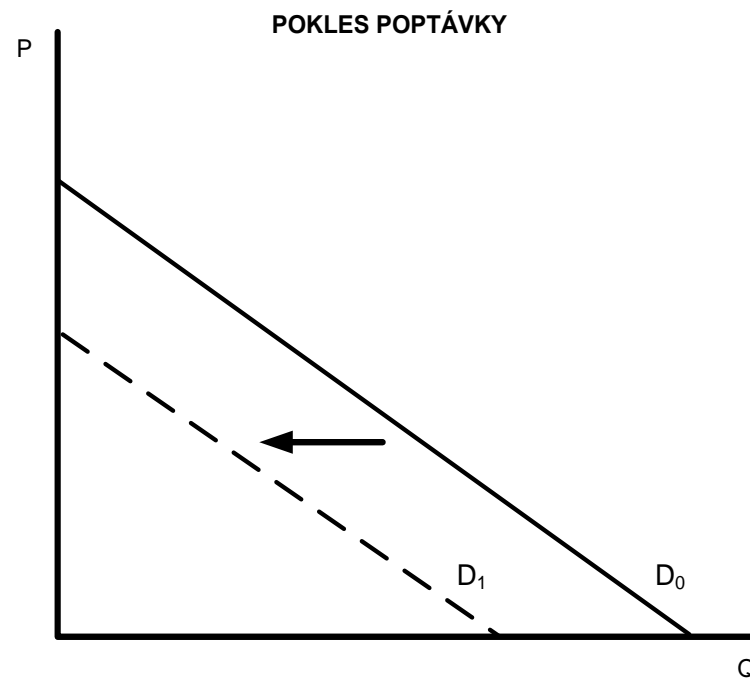
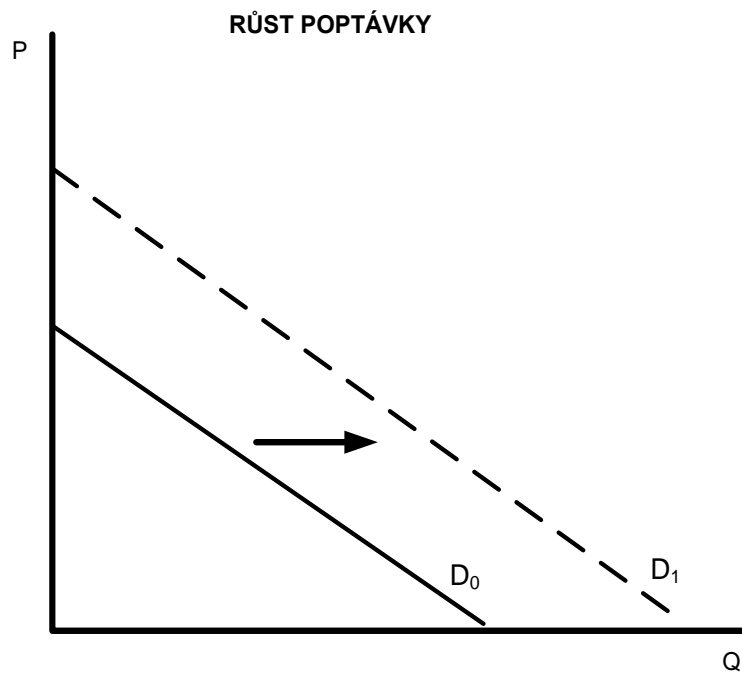
POKLES CENY KOMPLEMENTU

RŮST CENY KOMPLEMENTU

Vliv preferencí a očekávání

©M. Nečadová

Změny poptávky - shrnutí

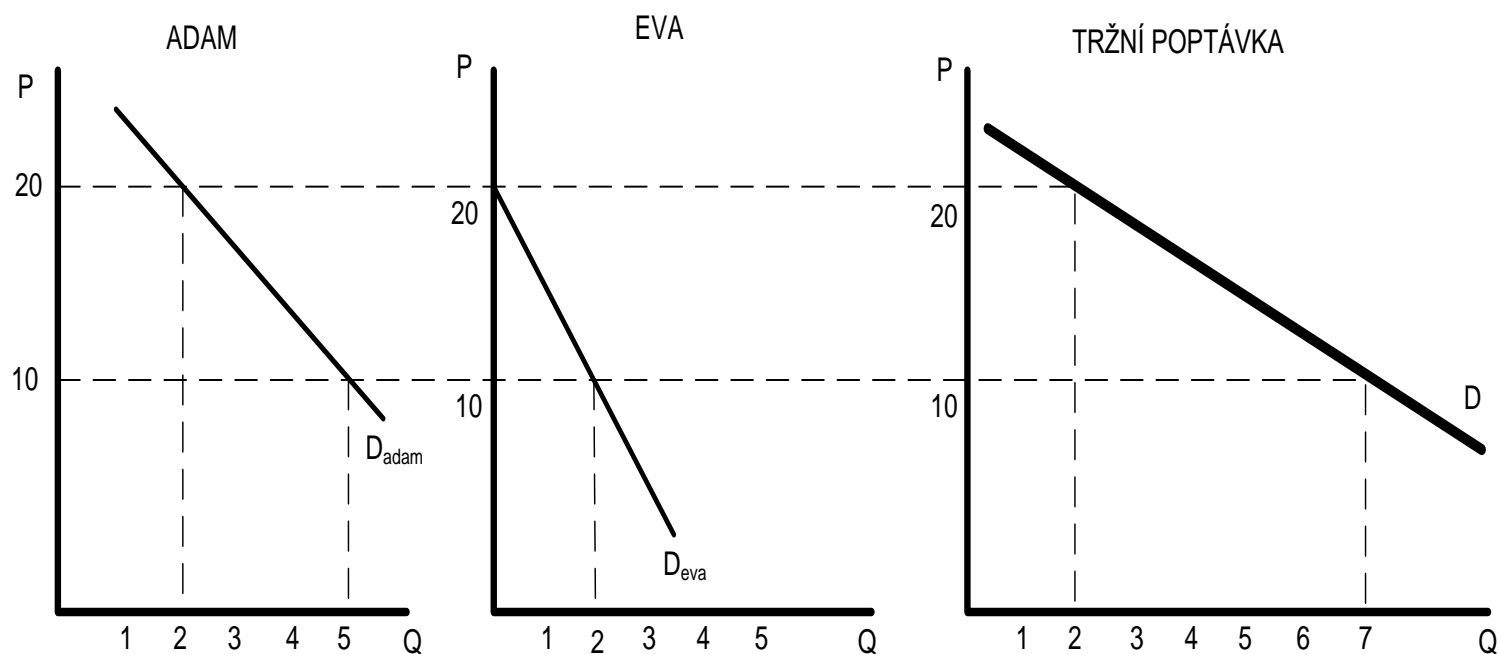
Poptávka po produktu X se ZVÝŠÍ, pokud:

- $\uparrow p$ substitutu k X
- $\downarrow p$ komplementů k X
- $\uparrow$ důchod spotřebitelů (X je normální statek, tj. nezbytný či luxusní)
- $\downarrow$ důchod spotřebitelů (X je méněcenný statek)
- $\uparrow$ počet kupujících
- Preference spotřebitelů se změni ve prospěch X
- Spotřebitelé očekávají vyšší cenu nebo nedostupnost X
- $\uparrow$ počet spotřebitelů (D)

Poptávka po produktu X se SNÍŽÍ, pokud:

- $\downarrow p$ substitutu k X
- $\uparrow p$ komplementů k X
- $\downarrow$ důchod spotřebitelů (X je normální statek, tj. nezbytný či luxusní)
- $\uparrow$ důchod spotřebitelů (X je méněcenný statek)
- $\downarrow$ počet kupujících
- Preference spotřebitelů se změni v neprospěch X (chtějí jiné produkty)
- Spotřebitelé očekávají v budoucnu nižší cenu
- $\downarrow$ počet spotřebitelů (D)

Tržní poptávka (D)
= horizontální součet individuálních poptávek (celkový zájem poptávajících při dané ceně)

NABÍDKA (SUPPLY)

formy nabídky:

- **individuální nabídka (s)**
  - nabídka jediného výrobce
- **dílčí (tržní) nabídka (S)**
  - nabídka jednoho výrobku od různých výrobců
(graficky horizontální součet nabídek všech výrobců daného výrobku)
- **agregátní nabídka (AS)**
  - nabídka všech výrobků v dané ekonomice

©M. Nečadová

Individuální nabídka (s, supply)

definice:

= souhrn zamýšlených prodejů firmy

- množství statků, která je firma ochotna nabízet při určitých cenách (za jinak stejných podm.)

nabídková funkce → *vztah mezi cenou statku a nabízeným množstvím (za jinak stejných podm.)*

$$P = m + n \cdot Q$$

fce nabídky je lineární

n = sklon křivky nabídky = $\Delta P / \Delta Q$

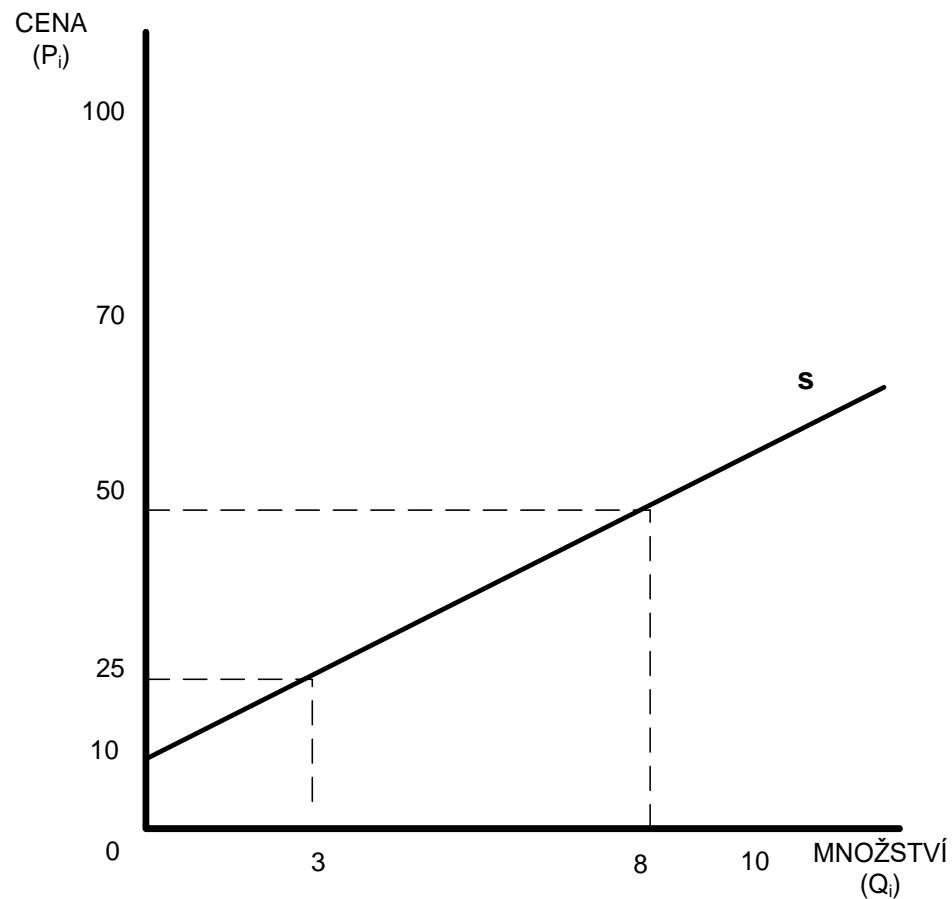
Individuální nabídka - příklad

s: $P = 10 + 5Q$, sklon $d = \Delta y / \Delta x$, tj. $\Delta P / \Delta Q = +5$, sklon se nemění $\rightarrow$ přímka (lineární fce)

TABULKA NABÍDKY

CENA (P_i)	MNOŽSTVÍ (Q_i)
10	0
15	1
20	2
25	3
30	4
35	5
40	6
45	7
50	8
55	9
60	10

KŘIVKA NABÍDKY

Zákon rostoucí nabídky

→ pokud cena statku roste, nabízené množství roste (za jinak stejných podmínek)

$\downarrow p$ (price) - $\downarrow q_s$ (nabízené množství)

$\uparrow p$ - $\uparrow q_s$

Faktory ovlivňující nabídku

Faktory ovlivňující nabízené množství

graficky pohyb po křivce

→ cena (p, price)

Faktory ovlivňující nabídku

graficky pohyb křivky (nahoru nebo doleva = $\downarrow S$, dolů nebo doprava = $\uparrow S$)

- změna výrobních nákladů (ceny vstupů)
- změna technologie výroby
- změna ceny výrobního substitutu (alternativního výrobku)
- změna ceny výrobků, které jsou výsledkem jednoho výrobního procesu (výrobní komplementy)

Příklady výrobních komplementů:

zpracování cukrové řepy → cukr a melasa

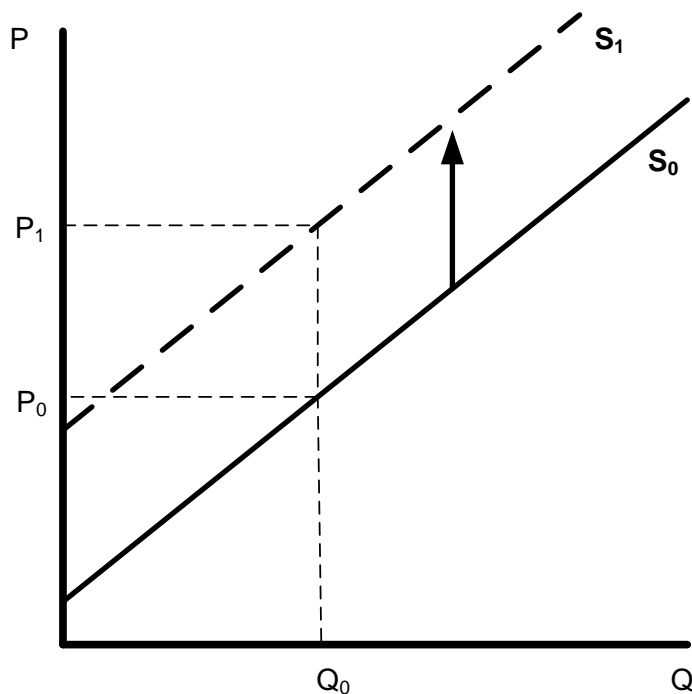
zpracování ropy frakční destilací → propan a butan, benzín, petrolej, nafta a mazut

porážka dobytka → maso, kůže, rohy

- vliv specifických faktorů (počasí)
- změna očekávání výrobců

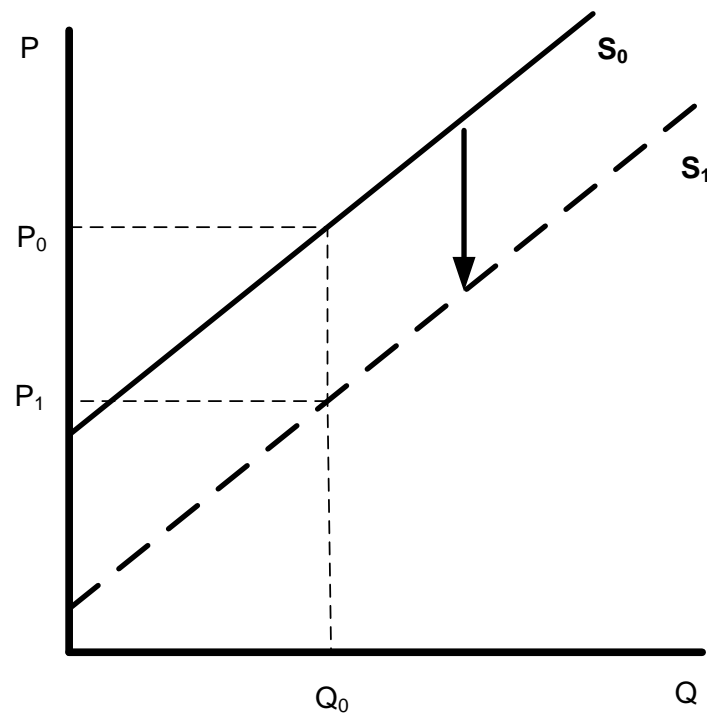
Vliv změny ceny vstupů

RŮST CEN VSTUPŮ

Pokles nabídky ($\downarrow s$)

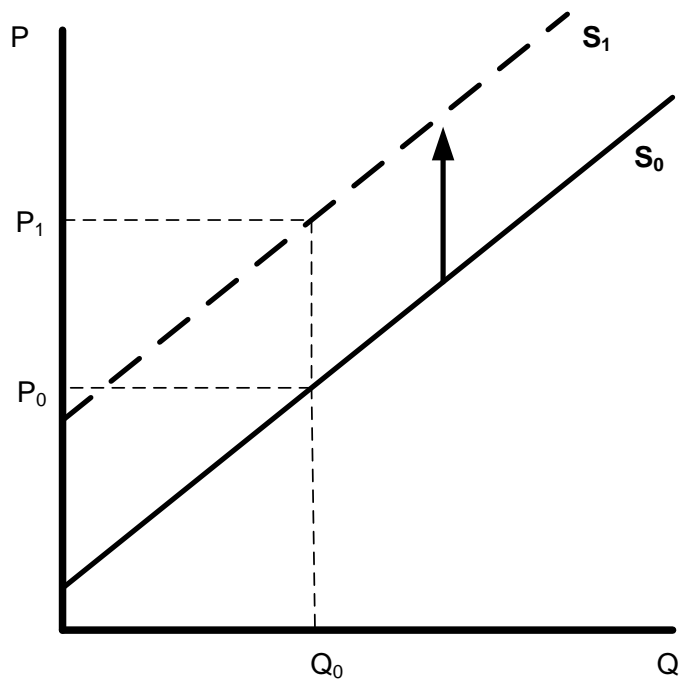
POKLES CEN VSTUPŮ

růst nabídky ($\uparrow s$)

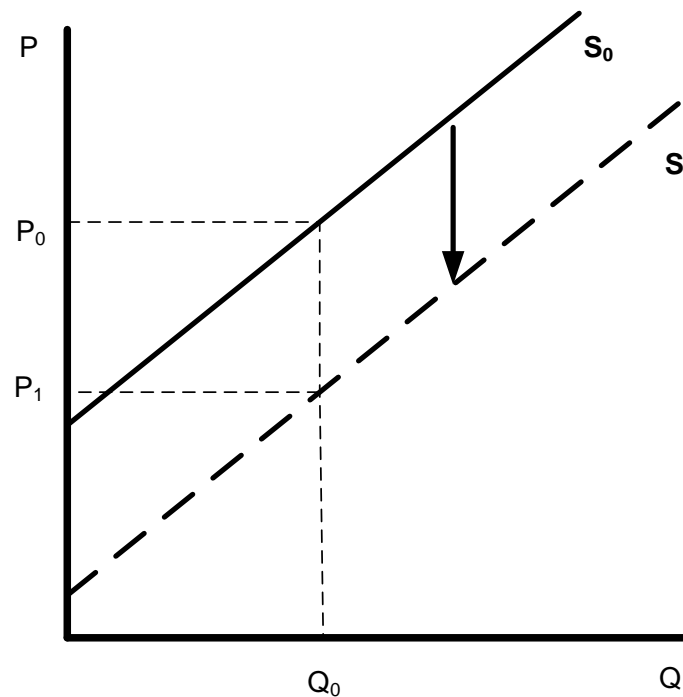
Vliv změny technologie

TECHNOLOGIE
ZVYŠUJÍCÍ NÁKLADY

Pokles nabídky ($\downarrow s$)

TECHNOLOGIE
SNIŽUJÍCÍ NÁKLADY

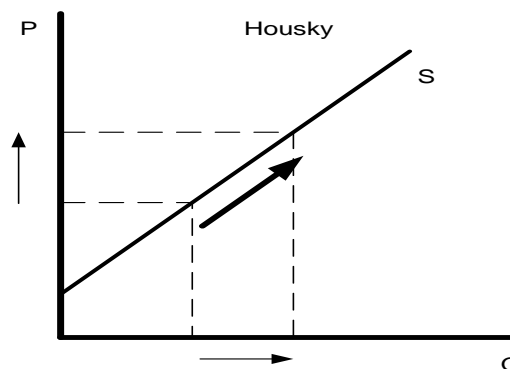
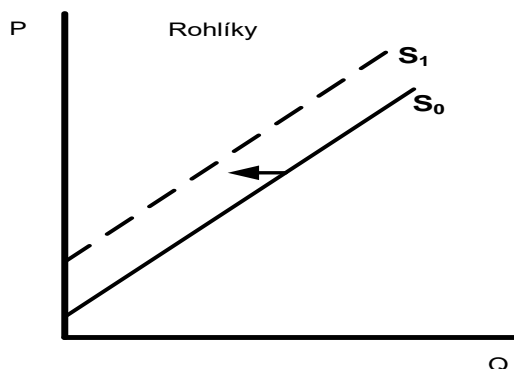
růst nabídky ($\uparrow s$)

Vliv změny ceny výrobního substitutu (alternativního výrobku)

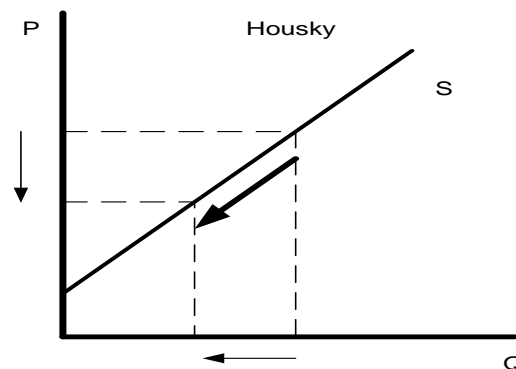
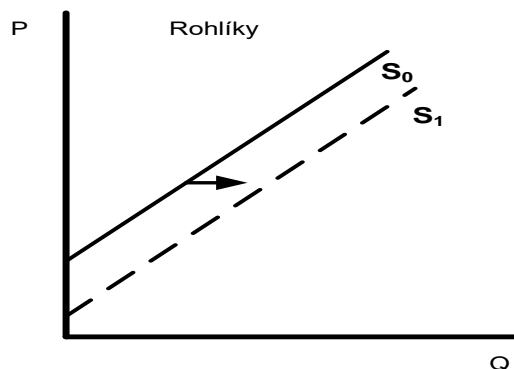
výrobní substitut: se stejným výrobním zařízením a technologií lze vyrobit různé produkty

- $X = \text{rohlík}$, $Y = \text{houska}$: $\uparrow$ ceny alternativního výrobku k X , tj. statku Y (houska) $\rightarrow \downarrow$ nabídky statku X (tj. posun křivky S doleva, resp. nahoru)

RŮST CENY VÝROBNÍHO SUBSTITUTU

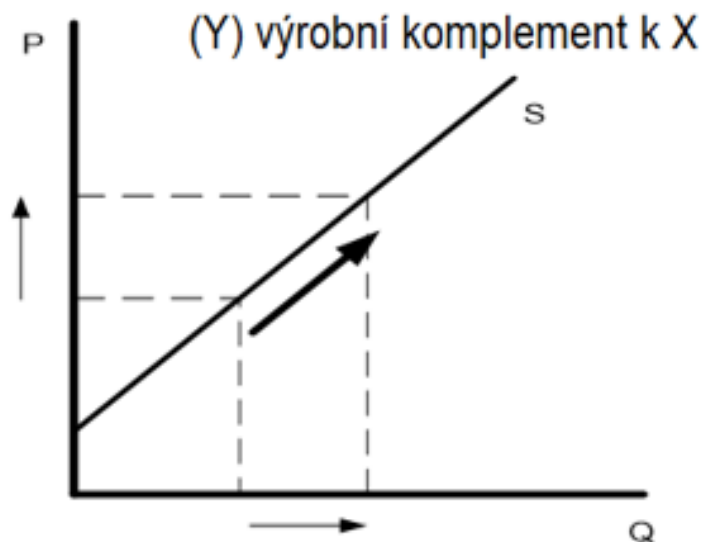
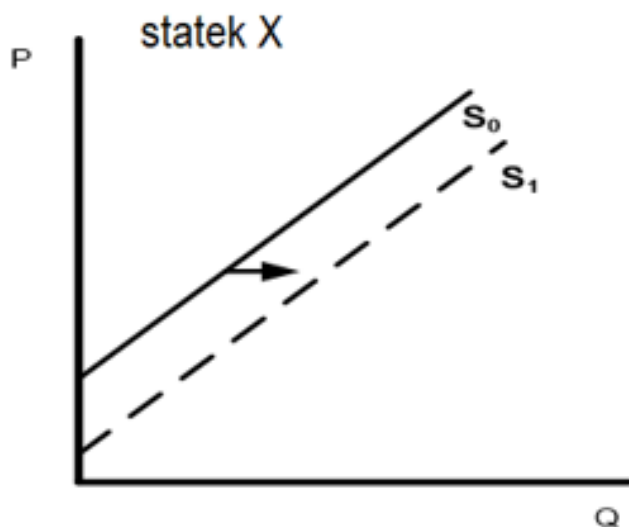

POKLES CENY VÝROBNÍHO SUBSTITUTU

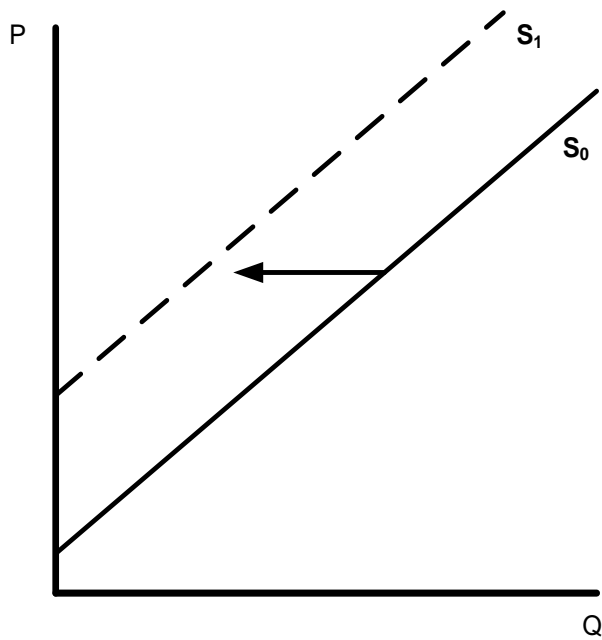
Vliv změny ceny výrobního komplementu (výrobky vznikající během jednoho výrobního procesu)

příklad: cukr (Y) a melasa (X)

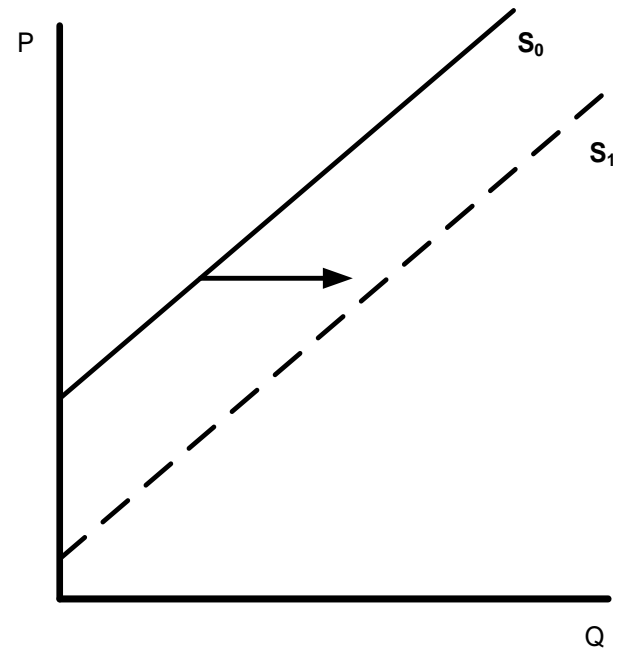

Vliv změny očekávání

POKLES NABÍDKY

RŮST NABÍDKY

Změny nabídky - shrnutí

Nabídka produktu X se ZVÝŠÍ, pokud:

- $\downarrow p$ výrobního substitutu k X
- $\uparrow p$ výrobního komplementu k X
- $\downarrow$ náklady firmy na VF (klesnou ceny VF)
- $\uparrow$ počet prodávajících
- Pozitivní technologická změna (pokles nákladů firmy)
- Vyšší počet výrobců (S)

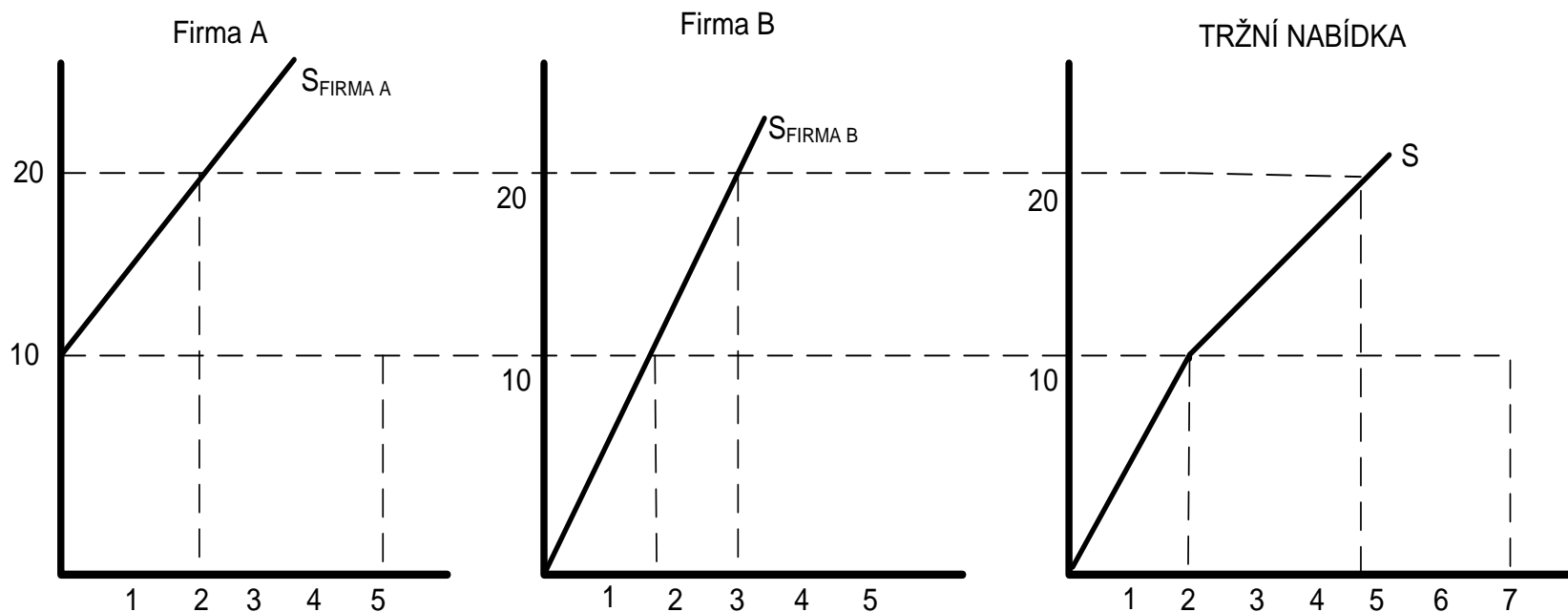
Nabídka produktu X se SNÍŽÍ, pokud:

- $\uparrow p$ výrobního substitutu k X
- $\downarrow p$ výrobního komplementu k X
- $\uparrow$ náklady firmy na VF (vzrostou ceny VF)
- $\downarrow$ počet prodávajících
- negativní technologická změna (růst nákladů firmy)
- Nižší počet výrobců (S)

Odvození tržní nabídky (S)

= horizontální součet individuálních nabídek (celkové množství nabídnuté firmami na trhu při dané ceně)

Rovnováha na trhu

Tržní rovnováha (E – equilibrium)

→ nabízející a poptávající se shodují na ceně a na množství, v daném okamžiku není důvod ke změně rozhodnutí

tržní (rovnovážná) cena ⇒ v našem modelu trhu vzniká vzájemným působením nabídky a poptávky

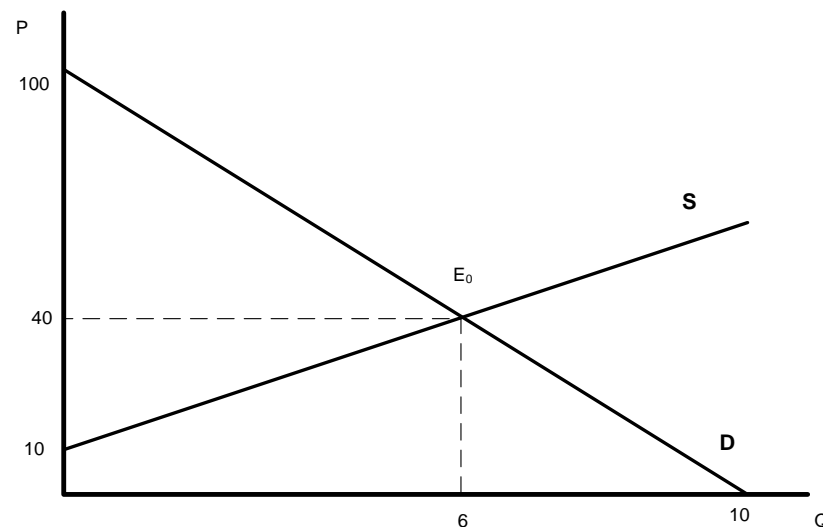
Za jakých podmínek cenu určí „trh“?
! žádný tržní subjekt nemá konkurenční výhodu, resp. nemá tržní sílu! (DOKONALÁ KONKURENCE)

TABULKA
POPTÁVKY

CENA (P_i)	MNOŽSTVÍ (Q_i)
100	0
90	1
80	2
70	3
60	4
50	5
40	6
30	7
20	8
10	9
0	10

TABULKA
NABÍDKY

CENA (P_i)	MNOŽSTVÍ (Q_i)
10	0
15	1
20	2
25	3
30	4
35	5
40	6
45	7
50	8
55	9
60	10

Rovnováha na trhu (výpočet)

- D: $P = 100 - 10Q$
- S: $P = 10 + 5Q$

tržní rovnováha: $P_D = P_S$, resp. $Q_D = Q_S$

$$100 - 10Q = 10 + 5Q$$

$$90 = 15Q$$

$$Q = 6$$

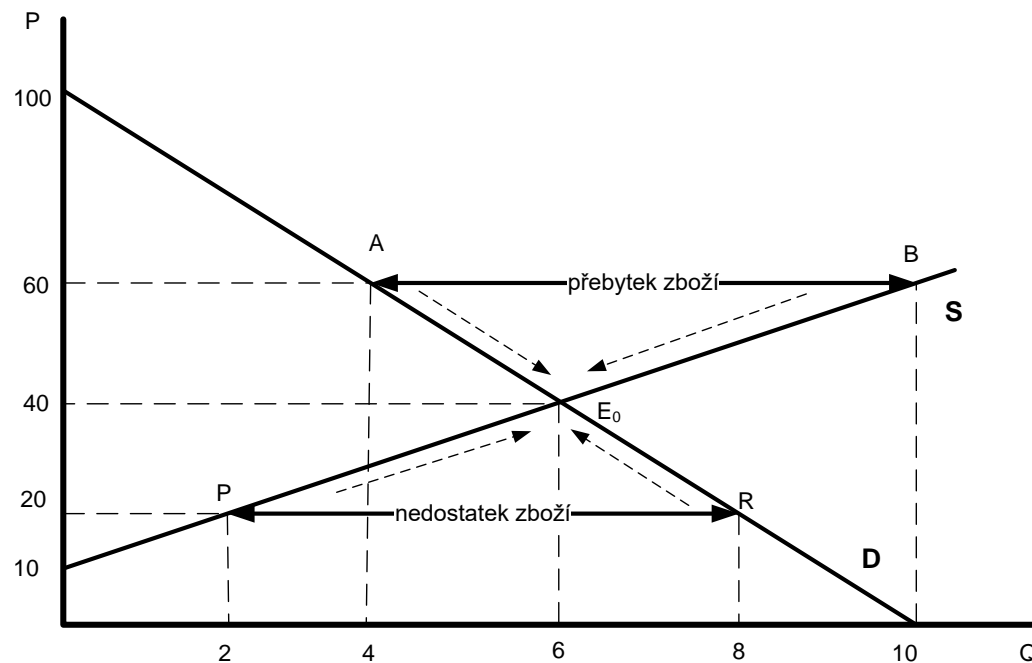
$$P = 100 - 10 \cdot 6$$

$$P = 40$$

Proces dosahování tržní rovnováhy

tržní rovnováha = equilibrium (E)

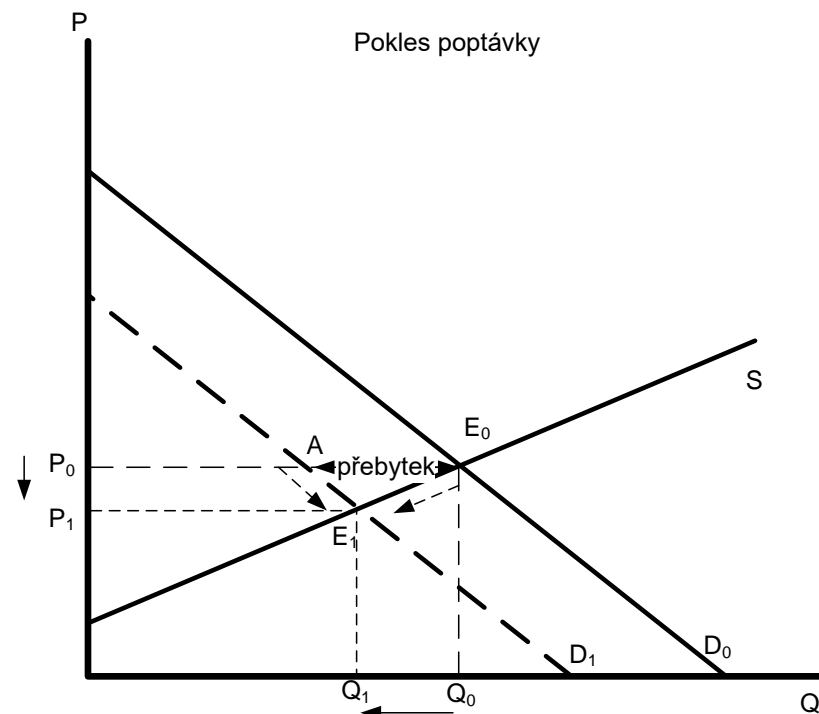
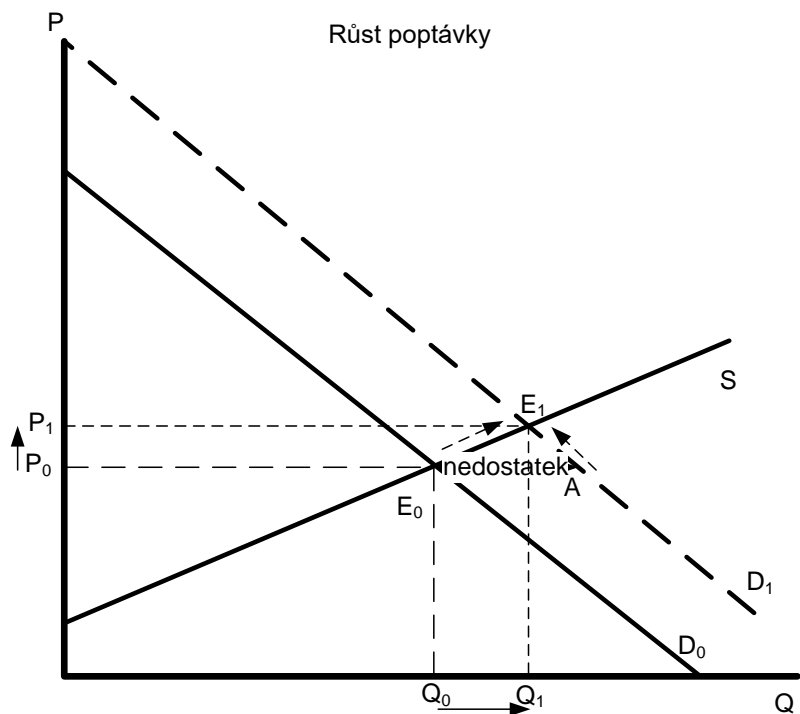
Q_E = rovnovážné množství, p_E = rovnovážná cena

Změna tržní rovnováhy (změna poptávky)

$\uparrow D \rightarrow \uparrow P_E \text{ a } \uparrow Q_E$

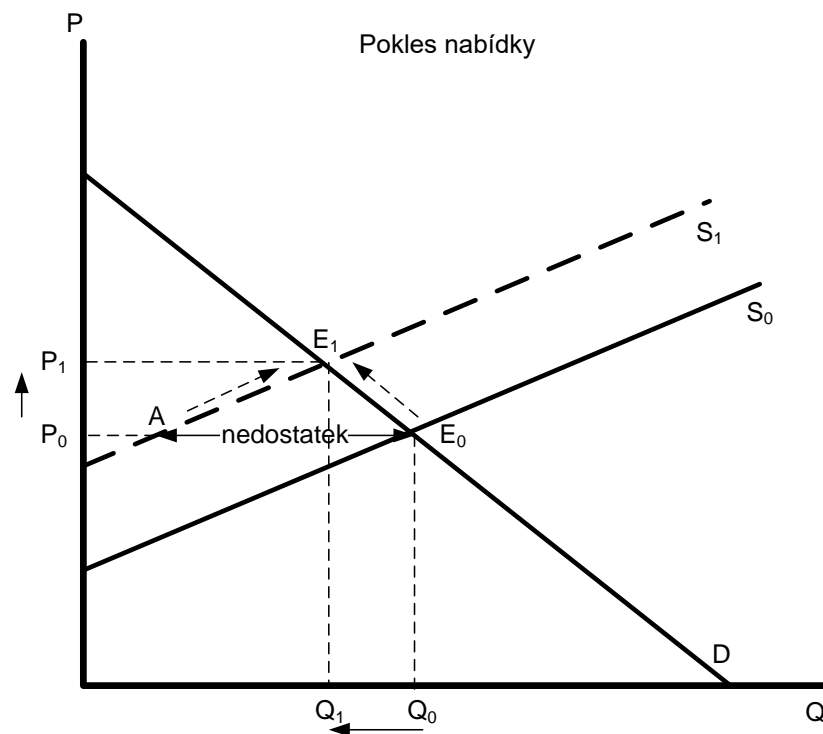
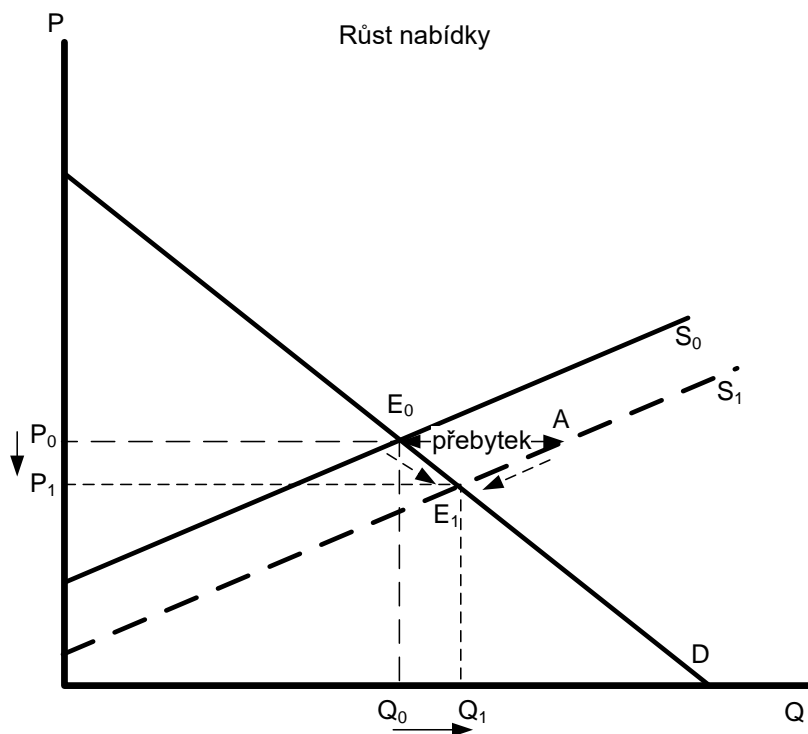
$\downarrow D \rightarrow \downarrow P_E \text{ a } \downarrow Q_E$

Změna tržní rovnováhy (změna nabídky)

$\uparrow S \rightarrow \downarrow P_E \text{ a } \uparrow Q_E$

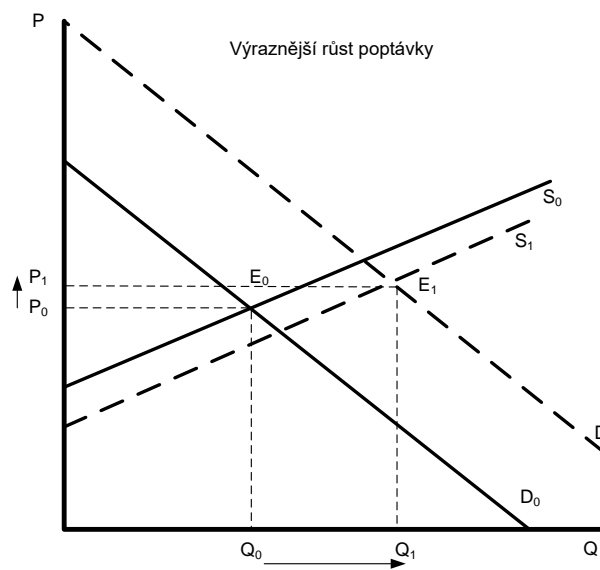
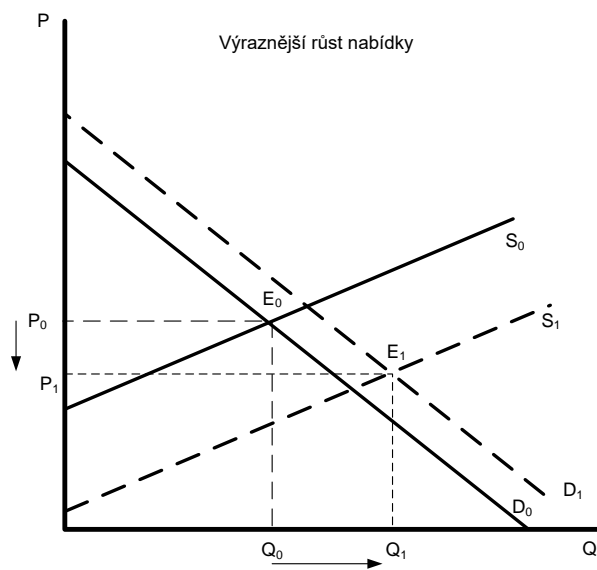
$\downarrow S \rightarrow \uparrow P_E \text{ a } \downarrow Q_E$

Tržní rovnováha po současné změně D a S

$\uparrow S > \uparrow D \rightarrow \downarrow P_E \text{ a } \uparrow Q_E$

$\uparrow S < \uparrow D \rightarrow \uparrow P_E \text{ a } \uparrow Q_E$

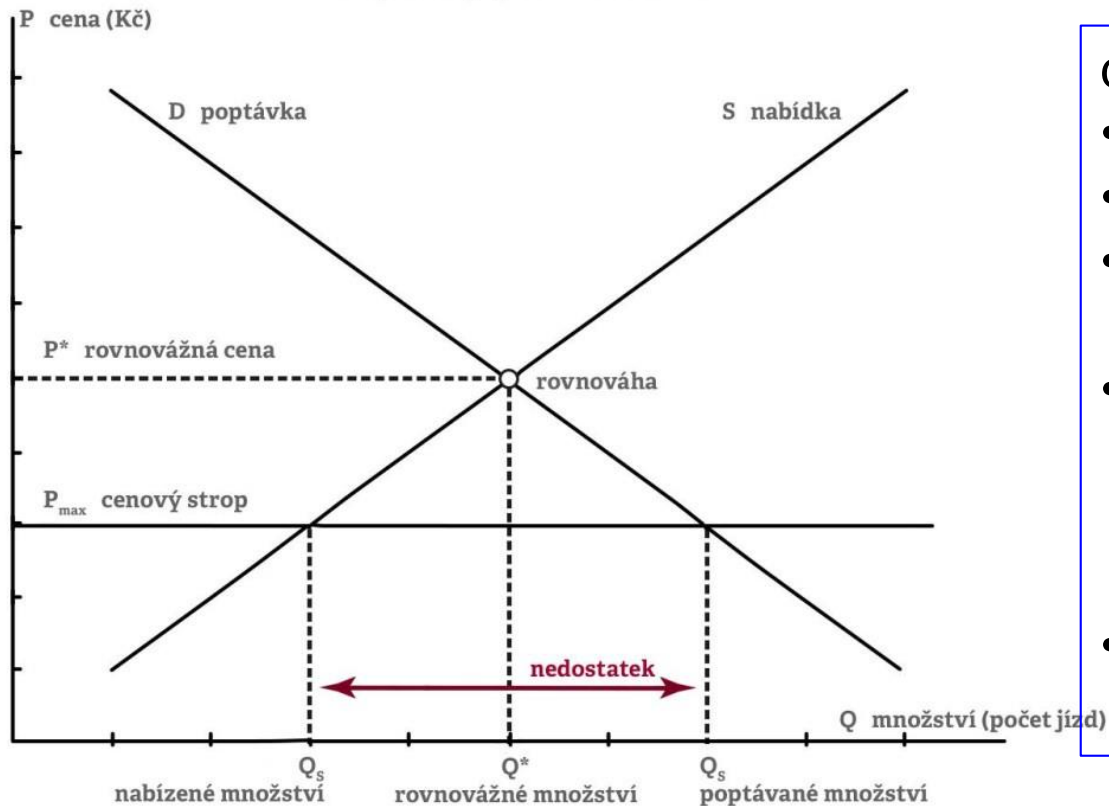

Regulace trhu – cenový strop

(státní instituce s cílem chránit poptávající stanoví maximální cenu)

tj. p_1 = maximální cena menší než rovnovážná (P^*)

Cenový strop pro taxi v Praze

dopady:

- nedostatek
- snížení kvality produktu
- transakční náklady (např. časové)
- nejsou využity veškeré tržní příležitosti → vznikají tzv. náklady mrtvé váhy
- neefektivní alokace vzácných zdrojů

příklady cenového stropu

- zastropování cen energií v ČR
https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/PREZENTACE_STROP_FINAL.pdf

- Hlavní město Praha pevně stanovuje ceny pro taxislužbu: **nástupní cena je maximálně 60 Kč, 1 kilometr jízdy může stát nanejvýš 36 Kč a cena čekání za minutu 7 Kč.**

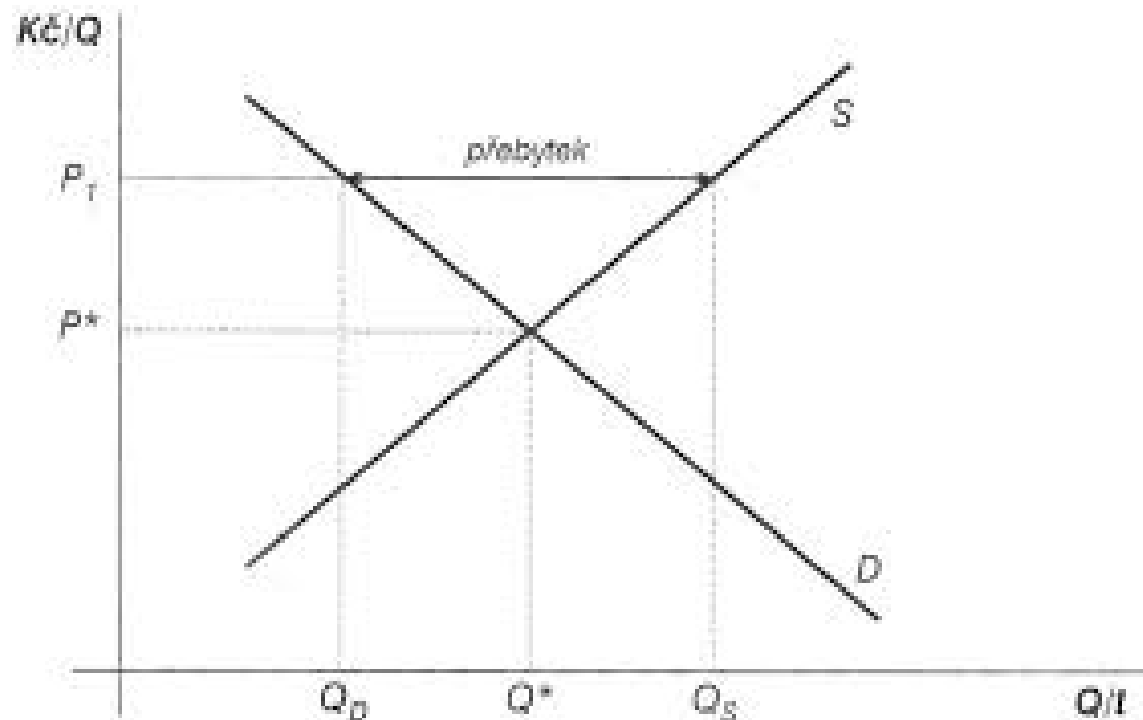
<http://www.praha.eu/jnp/cz/doprava/taxi/index.html>

Regulace trhu - cenový práh

(stát s cílem chránit nabízející stanoví minimální cenu)

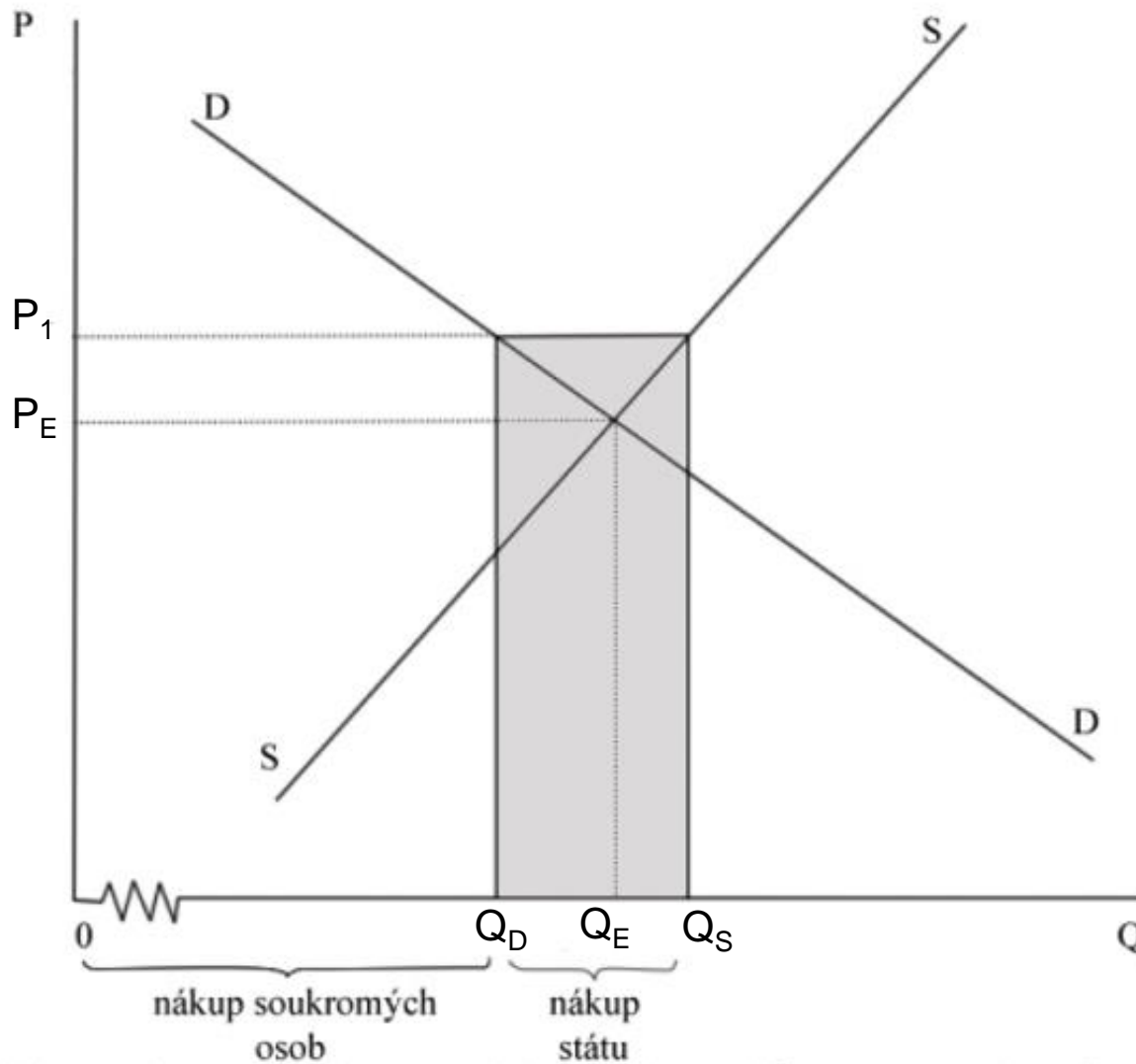
tj. p_1 = minimální cena větší než rovnovážná (P^*)

příklad: regulace cen zemědělské produkce → důsledek: $Q_D < Q_S$

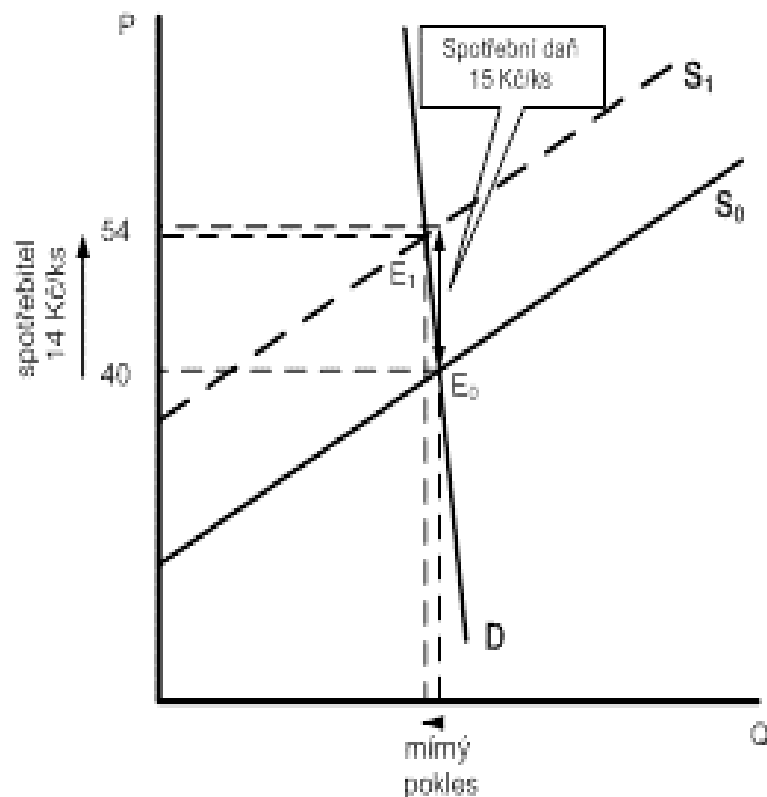
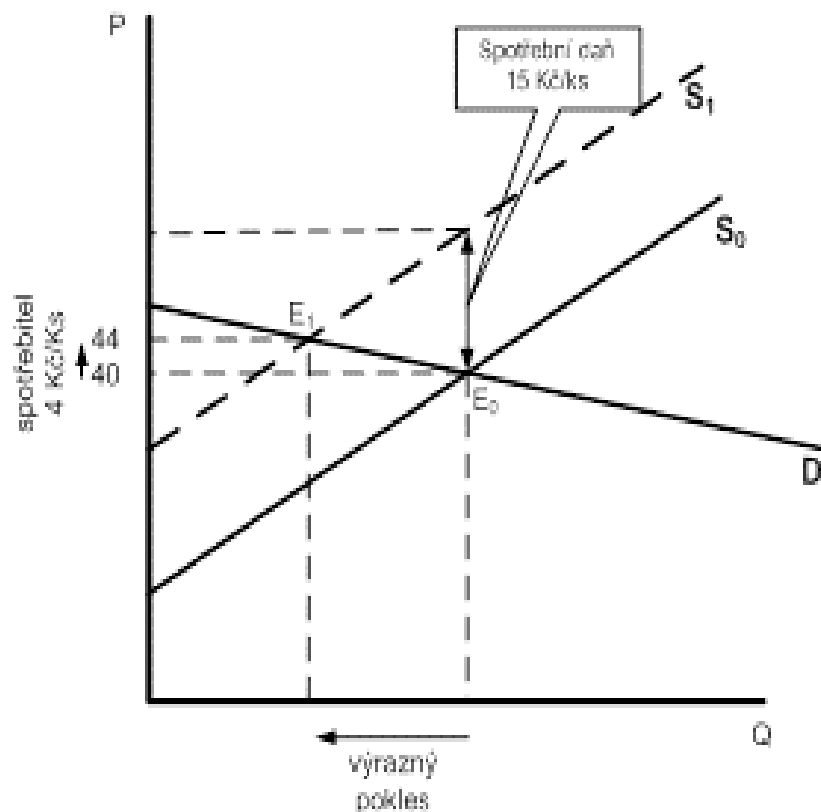

Důsledky cenového prahu

podporovaný cenový práh: stát garantuje min. výkupní cenu a odkoupí přebytek nabídky

Různé dopady zavedení spotřební daně v závislosti na sklonu křivky poptávky

ČR_daňová kalkulačka (do 31.5. 2022 a od 1.1. 2024)

Benzín a nafta - kalkulačka spotřební daně			
	Benzín	Nafta	LPG
Konečná cena za litr	48,00	50,00	18,00
Cena bez daní	26,83	31,38	12,73
Daně celkem	21,17	18,62	5,27
Podíl daní	44,10 %	37,24 %	29,28 %

Jednotlivé podrobně rozpočtené daně			
	Benzín	Nafta	LPG
Cena bez DPH	39,67	41,33	14,88
DPH	8,33	8,67	3,12
Spotřební daň	12,84	9,95	2,15
Podíl spotřební daně	26,75 %	19,90 %	11,94 %

Marže obchodu			
	Benzín	Nafta	LPG
Marže čerpacích stanic	3,36	3,50	3,60
Marže rafinerií	0,80	1,88	1,27
Podíl marží na ceně	8,68 %	10,77 %	27,07 %

Jiný celkový objem			
	Benzín	Nafta	LPG
Litrů	1,00		
Cena celkem za 1l	48,00	50,00	18,00

Daně a marže			
Daň za 1000l	12 840	9 950	2 150
Daň za tunu			3933
DPH	21,00%	21,00 %	21,00 %
Marže čerpacích stanic	7%	7%	20%
Marže rafinerií	3%	6%	10%

Výše spotřební daně

Minimální spotřební daň je v EU 0,359 EUR/litr u benzínu a 0,330 EUR/litr u nafty.

Od 1.6. 2022 do 30. 9. 2022 je snížena spotřební daň u benzínu a nafty o 1,50 Kč na litr.

u benzínu jde o snížení z 12,84 Kč na 11,34 Kč,

u nafty jde o snížení z 9,95 Kč na 8,45 Kč (v tab. nezohledněno).

Marže rafinerií

Marže rafinerií tvoří nejmenší část celkové konečné ceny. Marže se pohybují v rozmezí 0,5–3,5 % u benzínu a 3,0–6,5 % u nafty.

Marže distribuce a prodeje

Podíl přepravy a maloobchodu na ceně benzínu a nafty je zhruba 7–12 %.

Zdroj: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/spotrebni-dan-benzin-nafta/>

ČR_daňová kalkulačka

Cigarety - kalkulačka spotřební daně 2022

Kolik platí kuřák
za cigaret denně?

Cena **Z toho daň**

Za krabičku

Měsíčně

Za život   Pokud zvládne kouřit 40 let

Jednotlivě podrobně rozpočtené daně na krabičku cigaret

Celková daň   DPH+Spotřební daň+Firemní daň

Cena bez DPH   Cena 110Kč snižená o DPH 21%

DPH   Cena 110Kč snižená o cenu bez DPH 90,91Kč

Spotřební daň   Nejvyšší z hodnot 70,60Kč a 67,20Kč

Procentní daň   30% z 110Kč

Pevná daň   1,88Kč x 20ks cigaret

Procentní +   33,00Kč + 37,60Kč

Minimální daň   3,36Kč x 20ks cigaret

Firemní daně   Ze zisku 0,96Kč + z práce 0,59Kč + z divi 0,61Kč

Náklady rozpočtené na krabičku cigaret

cena v Kč

Náklady celkem: prodej cigaret + výrobce cigaret

Prodej cigaret   Cena 110Kč násobena marží firmy 5%

Výrobce cigaret   110,00Kč - DPH 19,09Kč - spotřební 70,60Kč - obchod 5,50Kč

Náklady na výrobu   66% z tržeb 14,81Kč

Materiál

Služby

Administrativa, obyt

Mzdové náklady

Licenční poplatky

Zisk   34% z tržeb 14,81Kč

Čistý zisk   Toto si převede či zdání producent

Pro akcionáře   Toto dostanou majitelé, akcionáři

Čisté mzdy   Toto dostanou zaměstnanci "na ruku"

Přímé daně

Daň z práce   50% z mzdových nákladů 1,18Kč

Daň ze zisku   19% ze zisku 5,04Kč

Daň z dividend   15% z čistého zisku 4,08Kč

Zdroj: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/spotrebni-dan-cigarety/>

ČR_daňová kalkulačka

Parametry kalkulačky

Daně

DPH

Spotřební daně

Procentní daň

Pevná daň

Minimální daň

Další parametry

Vážený cenový průměr

Na krabičku

Kusů v krabičce

Počet let kouření

Tabákové firmy

Marže obchodu

Daň ze zisku

Zdanění práce

Daň z dividend

Míra zisku

Náklady výrobce

Materiál

Služby

Administrativa, odbyt

Mzdové náklady

Licenční poplatky

Zdroj: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/spotrebni-dan-cigarety/>

Kontakt

Fakulta podnikohospodářská

Vysoká škola ekonomická v
Praze

nám. Winstona Churchilla 4
130 67, Praha 3 – Žižkov

<https://fph.vse.cz/>

Marta Nečadová
*Odborná asistentka / katedra
Manažerské ekonomie*

marta.necadova@vse.cz

Konzultační hodiny (viz InSIS):

pondělí 16:15 - 17:15

středa 16:15 - 17:15

RB 324

